

عنوان مقاله:

اقتصاد و معماری: تاثیر اوضاع اقتصادی ایران دوره قاجار بر الگوهای معماری و شهرسازی

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات هنر اسلامی، دوره 18، شماره 42 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسندگان:

الهام زمانی - دانشجوی دکتری معماری، گروه معماری، دانشکده عمران، معماری و هنر، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

سید بهشید حسینی - استاد تمام، گروه معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر، تهران، ایران.

حسین ذبیحی - دانشیار، گروه شهرسازی، دانشکده عمران، معماری و هنر، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

خلاصه مقاله:

ورود سرمایه داری به ایران با تغییرات گسترده در نظام اقتصادی همراه بود. در حالی که ساختار تولید کشور در اوائل دوره قاجار مبتنی بر تولید محصولات کشاورزی و صنایع دستی و صادرات آن بود، در اواخر با زوال و آسیب دیدگی جدی کشور را به یک واردات کننده بزرگ از کشورهای اروپایی و روسیه تبدیل کرد. با تعطیلی کارخانه های داخلی، تلاش ها برای درونی کردن سرمایه داری به شکست انجامید و عدم توانایی بخش خصوصی در رقابت با سرمایه داری خارجی منجر به سودآوری تجارت مبتنی بر واردات و رانت شد. نتیجه این اتفاقات بر معماری و شهرسازی کشور بر دو مسئله قابل مشاهده بود. یکی افزایش جمعیت شهرها و نیاز به توسعه آن ها که با خیابان کشی های جدید و حضور بناهایی با عملکردهای نوین همراه بود. اتفاقی که به بورس بازی زمین منجر شد و بر جدایی طبقات اجتماعی تاکید نمود. دوم تاثیر غیرمستقیم سرمایه داری خارجی که به حضور اتباع اروپایی در شهرهای ایران انجامید و به روند آشنایی ایرانیان با فرهنگ و مظاهر تمدن غربی شدت بیشتری بخشید. در این تحقیق با روش های تفسیری-تاریخی و استدلال منطقی به ارتباط متقابل میان وضعیت اقتصادی و تحولات معماری و شهرسازی شهرهای ایران در دوره قاجار پرداخته شده است. یافته های پژوهش حاکی از این است که این فراگرد نه تنها بر شکل شهرها و سیمای ساختمان ها تاثیرگذار است بلکه با مقنضیات سیاسی-اجتماعی و فرهنگی گسترده ای همراه شد که همین پیامدهای آن را پیچیده تر و تاثیرگذاری اش را بیشتر کرده بود. اهداف پژوهش: بررسی چگونگی تاثیرات شرایط اقتصادی دوره قاجار بر تحولات شهرهای ایران. ۲. بازشناسی الگوهای معماری به کار رفته تحت تاثیر تحولات اقتصادی دوره قاجار. سوالات پژوهش: ۱. شرایط اقتصادی و جریان های سرمایه داری دوره قاجار تا چه حد بر تحولات شهرهای ایران موثر بوده است؟ ۲. الگوهای معماری به کار رفته در دوره قاجار تا چه حد تحت تاثیر شرایط اقتصادی این دوره قرار داشته اند؟

کلمات کلیدی:

معماری و شهرسازی، تحولات اقتصادی دوره قاجار، سرمایه، شکل شهر

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1393810>

